

Näringsutskottets betänkande

1980/81:43

över propositionerna 1980/81:100 och 1980/81:130 i vad avser mineralpolitik jämte motioner

Ärendet

I detta betänkande behandlas

dels proposition 1980/81:100 bilaga 17 (industridepartementet) punkterna D 1–D 7 (Mineralförsörjning m. m.),

dels proposition 1980/81:130 om industripolitikens inriktning m. m. i vad avser mineralpolitisk verksamhetsorganisation och två motioner som har väckts med anledning av denna proposition,

dels tio motioner om mineralförsörjning m. m. vilka har väckts under allmänna motionstiden,

dels en motion som har väckts med anledning av proposition 1980/81:67 om vissa frågor angående stålindustrin.

En skrivelse rörande förslaget till mineralpolitisk verksamhetsorganisation har inkommit från generaldirektören i industriverket och företrädare för de fackliga organisationerna vid verket.

Förslag om statliga bidrag till viss prospektering i Norrbottens län behandlar utskottet i betänkande NU 1980/81:48, som avlämnas samtidigt med detta betänkande.

Proposition 1980/81:100

Under angivna punkter i proposition 1980/81:100 bilaga 17 föreslås följande:

D 1. Sveriges geologiska undersökning: Geologisk kartering samt information och dokumentation (s. 92–98)

att riksdagen till Sveriges geologiska undersökning: Geologisk kartering samt information och dokumentation för budgetåret 1981/82 anvisar ett reservationsanslag av 35 617 000 kr.

D 2. Sveriges geologiska undersökning: Uppdragsverksamhet (s. 98–101)

att riksdagen till Sveriges geologiska undersökning: Uppdragsverksamhet för budgetåret 1981/82 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr.

D 3. Sveriges geologiska undersökning: Prospektering m. m. (s. 102)

att riksdagen till Sveriges geologiska undersökning: Prospektering m. m. för budgetåret 1981/82 anvisar ett reservationsanslag av 7 969 000 kr.

D 4. Sveriges geologiska undersökning: Utrustning (s. 103 f.)

att riksdagen till Sveriges geologiska undersökning: Utrustning för budgetåret 1981/82 anvisar ett reservationsanslag av 5 000 000 kr.

D 5. Bergsstaten (s. 104 f.)

att riksdagen till Bergsstaten för budgetåret 1981/82 anvisar ett förslagsanslag av 1 799 000 kr.

D 6. Statens gruvegendom: Prospektering och brytvärdhetsundersökningar (s. 106–110)

att riksdagen

1. bemyndigar regeringen att under budgetåret 1981/82, i enlighet med vad föredragande statsrådet har anfört, ikläda staten ekonomisk förpliktelse i samband med nämndens för statens gruvegendom verksamhet som innebär åtaganden om högst 46 800 000 kr. för budgetåret 1982/83.

2. till Statens gruvegendom: Prospektering och brytvärdhetsundersökningar för budgetåret 1981/82 anvisar ett reservationsanslag av 72 077 000 kr.

D 7. Statens gruvegendom: Egendomsförvaltning m. m. (s. 110 f.)

att riksdagen till Statens gruvegendom: Egendomsförvaltning m. m. för budgetåret 1981/82 anvisar ett förslagsanslag av 6 371 000 kr.

Proposition 1980/81:130

Förslag

I propositionen föreslås, såvitt här är i fråga, att riksdagen

12. beslutar att en central myndighet för de uppgifter rörande landets geologiska beskaffenhet och bergsbruk som föredragande statsrådet har

förordat skall inrättas den 1 juli 1982.

13. beslutar att ett organ för uppdragsverksamhet inom geområdet i enlighet med vad föredragande statsrådet har förordat skall inrättas den 1 juli 1982.

14. bemyndigar regeringen att vidtaga de övergångsåtgärder och åtgärder i övrigt som behövs för att genomföra förslagen om ändrad organisation inom mineralområdet.

Huvudsakligt innehåll

Innebörden av de förslag i propositionen som behandlas i detta betänkande är i huvudsak följande.

Den anslagsfinansierade verksamheten vid Sveriges geologiska undersökning (SGU) sammanförs med mineralbyrån vid statens industriverk till en ny central myndighet. Till myndigheten knyts ett prospekteringsråd. Den nya myndigheten blir chefsmyndighet för bergsstaten. Ett regionalt informations- och rådgivningssystem för mineralområdet byggs upp.

Den del av SGU som f. n. sysslar med uppdragsverksamhet blir ett fristående organ med bl. a. prospektering som arbetsområde.

F. n. fullgör industriverkets mineralbyrå kanslifunktionerna för nämnden för statens gruvegendom. Nämnden förutsätts få ett eget kansli.

En organisationskommitté tillkallas med uppgift bl. a. att överväga om organet för uppdragsverksamhet skall utgöras av en myndighet eller av ett aktiebolag.

Motionsyrkandena

De motioner som behandlas i detta betänkande är följande:

från allmänna motionstiden 1981

1980/81:323 av Yngve Nyquist m. fl. (s), vari hemställs att riksdagen hos regeringen begär en omedelbar översyn av statens prospekteringsarbete samt möjligheterna att i en samlad organisation bedriva en utökad prospektering.

1980/81:359 av John Andersson (vpk), vari hemställs att riksdagen hos regeringen hemställer om utredning beträffande etablering av smågruvor i Västerbotten.

1980/81:477 av Sten-Ove Sundström m. fl. (s), vari hemställs att riksdagen begär att regeringen undersöker möjligheterna till tillverkning av eldfast dolomittegel i Norrbotten.

1980/81:796 av Eivor Marklund (vpk), vari hemställs att riksdagen hos regeringen begär nödvändiga initiativ för att [Sveriges geologiska undersök-

ning] (SGU) skall tilldelas nödvändiga ekonomiska resurser för att slutföra det s. k. Jokkmokksprojektet,

1980/81:847 av Raul Blücher (vpk), såvitt gäller hemställan att riksdagen

4. hos regeringen hemställer om initiativ för malmprospektering i Värmlands län,

5. hos regeringen hemställer om initiativ för upprättande av en filial inom Sveriges geologiska undersökning, SGU, inom Filipstads kommun,

1980/81:1405 av Arne Nygren m. fl. (s), vari hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen om behov av snabba näringspolitiska insatser i Västerbottens inlandskommuner [till den del hemställan avser prospektering].

1980/81:1468 av Sven Aspling m. fl. (s), såvitt gäller hemställan att riksdagen

3. beslutar inrätta ett geologikontor i Filipstad som bas för SGU:s intensifierade prospekteringsverksamhet i Bergslagen,

4. hos regeringen begär att detaljerade förslag framläggs rörande organisation och kostnader för den under punkt [3] förordade verksamheten,

1980/81:1778 av Karl Björzén (m) och Bengt Sjönell (c), vari hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om ändring av formerna för huvuddelen av SGU:s uppdragsverksamhet,

1980/81:1788 av Bertil Måbrink (vpk) och Lars-Ove Hagberg (vpk), vari hemställs att riksdagen

1. hemställer hos regeringen om att utarbeta en lag som möjliggör nationalisering av guld- och silverfyndigheterna i Enåsen, Ljusdals kommun, och i Garpenberg, Hedemora kommun,

2. uttalar att inkomsterna efter en nationalisering av de nämnda gruvfyndigheterna i första hand bör användas för utveckling av näringslivet i de berörda kommunerna,

1980/81:1801 av Eva Winther (fp), vari hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen sagts om samordning av prospekteringsarbetet i vårt land.

med anledning av proposition 1980/81:130 om industripolitikens inriktning m. m.

1980/81:2020 av Olof Palme m. fl. (s), såvitt avser hemställan att riksdagen

3. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om

ökade prospekteringsinsatser i Mellansverige.

4. till Statens gruvegendom: Prospektering och brytvärdhetsundersökningar (industridepartementet) för budgetåret 1981/82 anvisar ett jämfört med regeringens förslag med 10 000 000 kr. förhöjt reservationsanslag av 82 077 000 kr..

5. begär att regeringen i den kommande mineralpolitiska propositionen återkommer med förslag till förändringar i den mineralpolitiska verksamheten.

6. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförs om syftet med förändringarna av den mineralpolitiska verksamheten.

1980/81:2079 av Lars Werner m. fl. (vpk), vari hemställs att riksdagen avslår hemställan i proposition 1980/81:130 i vad avser ändrad organisation av SGU.

med anledning av proposition 1980/81:67 om vissa frågor angående stålindustrin

1980/81:1938 av Sune Johansson m. fl. (s), såvitt avser hemställan (3) att [riksdagen uttalar att] tillgången på malmråvara skall säkras genom ökad prospektering och mineralletning i bl. a. Värmlands län.

Motionerna behandlas i övrigt enligt följande:

motion	betänkande
1980/81:847	NU 1980/81:44, 1980/81:54
1980/81:1405	NU 1980/81:54, 1980/81:58, 1980/81:60
1980/81:1468	NU 1980/81:54, 1980/81:64
1980/81:1938	NU 1980/81:44, AU 1980/81:23
1980/81:2020	NU 1980/81:43, 1980/81:52, 1980/81:58

Uppgifter i anslutning till vissa förslag

Prospektering

Proposition 1980/81:100

En redogörelse för inriktningen av den prospektering som nämnden för statens gruvegendom svarar för finns i budgetpropositionen 1981 (bil. 17 s. 106). Av redogörelsen framgår att nämnden vid uppläggningsplaneringen av prospekteringsverksamheten har utgått från att resurserna bör styras till de etablerade gruvområdena, där det är av stor vikt att öka malmbasen med hänsyn till den mera långsiktiga gruvbrytningsplaneringen. Vidare bör, anser nämnden, resurserna styras till de prospekteringsområden där nya mineralfyndigheter synes kunna påvisas på kort sikt och till de geografiska områden där geologiska förutsättningar bedöms finnas för nya malmfynd. Till den

första kategorin hör prospekteringen i Riddarhyttefältet i Västmanland samt i Rävliedenfältet. Stekenjokkfältet och Malånäsfältet i Västerbotten. Till den andra kategorin räknar nämnden bl. a. kaolinprospekteringen i Skånc, nickelprospekteringen i Västerbotten, prospekteringen efter legeringsmetaller i Storuman samt olika fyndigheter i södra Norrbotten. Till den tredje kategorin hör bl. a. basprospektering i Norrbotten och Värmland.

Mineralpolitiska utredningen har föreslagit att prospekteringen efter metaller och industrimineral skall intensifieras. Mot bakgrund av utredningens förslag uttalar industriministern i budgetpropositionen (bil. 17 s. 109) att han anser att nämndens prospektering efter legeringsmetaller och industrimineral bör ökas. Regeringens förslag till anslag för nämndens prospektering under budgetåret 1981/82 – drygt 72 milj. kr. – har beräknats med hänsyn härtill och bedöms komma att medge en utökad prospekteringsvolym.

Motioner

I motion 1980/81:796 erinras om att riksdagen år 1979 anslag 40 milj. kr. för prospektering i *Jokkmokks kommun*. Motionären uttrycker farhågor för att detta projekt inte kommer att fullföljas på grund av brist på medel. Hon anser det angeläget att en uppföljning av gjorda fynd får göras av SGU. I annat fall är risken uppenbar, menar motionären, att de resultat som hittills nåtts lämnas över till något privat gruvbolag, exempelvis Boliden.

Som exempel på näringspolitiska insatser i *Västerbottens inlandskommuner* tas i motion 1980/81:1405 upp pågående prospektering i området. Motionärerna uttalar att en utveckling av dessa arbeten kan, betydligt snabbare än beräknat, leda fram till en utbyggd gruvindustri i Västerbottens inlandskommuner. Enligt motionärerna måste den prospektering som nämnden för statens gruvegendom bedriver i Västerbotten få prioritet vid anslagsgivningen de närmaste åren.

En intensifiering av prospekteringen i *Värmland* och i *Bergslagen* förespråkas i motionerna 1980/81:847, 1980/81:1468 och 1980/81:1938.

I motion 1980/81:2020 (s) föreslås ökade prospekteringsinsatser i *Mellansverige*. Prospekteringen bör enligt motionen inriktas på sulfidmalmer, legeringsmetaller och industrimineral. Motionärerna föreslår att anslaget till den prospektering som utförs av nämnden för statens gruvegendom skall räknas upp med 10 milj. kr. utöver vad regeringen har föreslagit i budgetpropositionen 1981.

Vissa uppgifter om Jokkmokksprojektet

Riksdagen anslag våren 1979 40 milj. kr. för prospektering i Jokkmokks kommun (prop. 1978/79:127 bil. 1, NU 1978/79:41, rskr 1978/79:325). Avsikten är att en totalundersökning av mineraltillgångarna i kommunen skall utföras. Riksdagens beslut förutsatte att arbetet skulle läggas upp så att

en utvärdering kunde ske efter två år. De anslagna medlen disponeras av nämnden för statens gruvegendom.

Av budgetpropositionen 1981 (bil. 17 s. 109) framgår att ca 6,4 milj. kr. av anslaget beräknas återstå vid ingången av budgetåret 1981/82. Nämnden för statens gruvegendom avser att under hösten 1981 redovisa resultaten av de undersökningar som har gjorts fram till dess.

Små gruvor i Västerbottens län

Motion

I Västerbottens län finns det många mindre malmkroppar, påpekas det i motion 1980/81:359. Av regionalpolitiska skäl bör dessa brytas i ökad omfattning, anser motionären, som hänvisar till att Norrlandsfonden har studerat kostnader och intäkter vid en sådan verksamhet.

Förslag av Norrlandsfonden

Norrlandsfonden föreslog sommaren 1980 – i en skrivelse till industridepartementet – att en "smågruveverksamhet med regionalpolitisk inriktning" på försök skulle genomföras i några kommuner i Norrlands inland. Fonden förordade också att all statlig information om mineraliseringar i berörda kommuner skulle ställas till förfogande för projektet. Vidare föreslogs att statliga garantier skulle ges för prisnivån för den malm som bryts.

Efter remissbehandling beslöt regeringen lämna fondens framställning utan åtgärd. I brev till fonden den 12 december 1980 har industriminister Nils Åsling uttalat att vidare utrednings- och utvecklingsarbete behövs och att detta arbete är väl lämpat för Norrlandsfonden att driva vidare i samarbete med statens industriverk, nämnden för statens gruvegendom och andra intresserade deltagare. Inom fondens kansli pågår f. n. – i samarbete med mineralbyrån vid statens industriverk och med nämnden för statens gruvegendom – ytterligare utredningsarbeten kring hithörande frågor.

Dolomittegel

Motion

För infodring av bl. a. ugnar inom stålindustrin används tegel av dolomit. Sådant tegel importeras f. n. I motion 1980/81:477 nämns att eldfast dolomittegel tidigare tillverkades i Sverige och att Metallurgiska forskningsstationen i Luleå (MEFOS) f. n. – med medel från styrelsen för teknisk utveckling (STU) – utför forskning i syfte att få fram förbättrade kvaliteter av dolomittegelt. Det påpekas i motionen att råvaran dolomit tidigare har brutits i Masugnsbyn i Norrbotten och i Nora. Motionärerna anser att svensk stålindustri skulle spara 20–25 milj. kr. per år om tillverkning av dolomittegel kommer i gång inom landet.

Vissa uppgifter om dolomit

Följande uppgifter om dolomit är hämtade från delbetänkandet (SOU 1977:5) Industrimineral (s. 129). I detta betänkande har mineralpolitiska utredningen redovisat nuläge och prognos 1985 för olika industrimineral.

Kalciummagnesiumkarbonatet dolomit används vid tillverkning av eldfasta produkter samt glas och mineralull, som fyllmedel, ballastmaterial och jordförbättringsmedel, som hjälpmedel vid framställning av magnesit ur havsvatten m. m. Produkten kan substitueras.

Sveriges förbrukning av dolomit i form av råvara och nettoimport av eldfasta produkter uppgick 1974 till ca 450 000 ton. Ytterligare knappt 20 000 ton utvanns för avsättning på export. Förbrukningen domineras av eldfasta produkter för stålindustrins behov samt filleranvändning. Behovet inom den eldfasta sektorn antas minska under prognosperioden. En nedgång förväntas för de eldfasta massorna och den uppväger inte en förväntat kraftig ökning i användningen av murstenar av dolomit på bekostnad av magnesitstenar. Jordbruk och miljövärd samt glas- och mineralullstillverkning antas däremot komma att svara för en relativt hög efterfrågetillväxt. Uttryckt som dolomitråvara antas behovet, inklusive en ökande avsättning på export men exklusive en eventuellt tillkommande förbrukning för kulsinterstillverkning och i stålverk, öka med 35 % till ca 630 000 ton 1985.

Sverige är i stort sett självförsörjande med dolomit. Importen avser bl a högren dolomit för glastillverkning som importerats från Norge. Dessutom importerats eldfasta dolomitstenar av hög kvalitet. De svenska dolomittillgångarna av nu utvunna kvaliteter är tillräckligt stora för att medge hög inhemsk behovstäckning under förutsebar framtid och även ge utrymme för export. Möjligheterna till inhemsk försörjning med högkvalitativ dolomit för egen tillverkning av eldfasta murstenar är under prövning. I dagens läge framstår det dock som tveksamt huruvida tillräckligt underlag finns för upptagande av en inhemsk produktion under prognosperioden. Större delen av det eldfasta dolomitbehovet kan därför förväntas bli täckt genom import.

Dolomit förekommer rikligt över större delen av världen och produceras i många länder, normalt för en hemmamarknads eller för en näraliggande exportmarknads behov. Speciella dolomitkvaliteter är föremål för mera omfattande internationell handel. Energikostnadsfaktorn är väsentlig för den framtida realprisutvecklingen på eldfast dolomit.

Projekt Tillverkning och användning av svensk dolomit

Det i motion 1980/81:477 nämnda forskningsprojektet kring dolomittegel pågår sedan år 1977 i regi av Jernkontoret. Projektets mål är att ta fram en process som gör det möjligt att tillverka kvalificerad dolomit i Sverige. Vid metallurgiska forskningsstationen i Luleå (MEFOS) har – i samarbete med högskolan i Luleå – utförts processtekniskt forskningsarbete. Under hösten 1980 har man härvid vid försök lyckats framställa sinter med de önskade egenskaperna. Återstående arbeten, för vilka MEFOS avser att söka medel hos styrelsen för teknisk utveckling (STU), går ut på att framställa en större mängd dolomitsinter som kan användas för att tillverka tegel. Dessa tegel kommer därefter att muras in i någon ugn för driftsförsök.

Förstatligande av vissa silver- och guldfyndigheter

Motion

I motion 1980/81:1788 erinras om att en silverfyndighet har upptäckts i Garpenberg i Hedemora kommun och en guldfyndighet i Enåsen i Ljusdals kommun. Rätten till dessa båda fyndigheter innehas av Bolidenkongcernen. Enligt motionärerna kommer företaget att "kamma hem miljonvinster" som "inte kommer de båda kommunerna till godo". Yrkandena i motionen ger uttryck för vad motionärerna anser böra ske som en första åtgärd i avsikt att lagstiftningen skall ändras så att alla naturfyndigheter tillhör hela folket.

Vissa uppgifter om Garpenbergs- och Enåsenfyndigheterna

Bolidenkongcernen har i en presskommuniké den 18 november 1980 lämnat följande uppgifter om de nyupptäckta silver- och guldfyndigheterna i Garpenberg resp. Enåsen:

Ett av Europas hittills största silverfynd har gjorts i Bolidens mellansvenska gruvområde Garpenberg strax utanför Hedemora. Fyndigheten benämns Dammsjögruvan.

Pågående prospektering i området mellan Boliden Minerals gruvor Garpenberg och Garpenberg Norra har påvisat betydande mängder silver. I den nyupptäckta mineraliseringen finns även zink och bly samt något koppar och guld. Undersökningsarbetet i Dammsjögruvan har hittills bestått i diamanborrningar från markytan. Undersökningarna fortsätter och Boliden avser att under 1981 och 1982 bli driva en undersökningsort för att utföra kompletterande diamanborrningar under jord.

Den totala malmkvantiteten i Dammsjögruvan har preliminärt bedömts till över 5 miljoner ton. Silverhalten bedöms vara betydligt högre än i de nuvarande gruvorna i Garpenberg där de genomsnittliga silverhalterna uppgår till 100–130 gram/ton. Medelhalten i de hittills genomförda borrningarna visar på ett silverinnehåll på drygt 200 gram/ton.

Vid silverpriser på mellan 1 500 och 2 000 kronor betyder den nya fyndigheten ett resultatillskott för Boliden på omkring 50 Mkr/år räknat i dagens penningvärde.

De nya fynden betyder sannolikt att kapaciteten i Garpenbergs anrikningsverk stegvis måste byggas ut till ca en miljon ton malm/år. Detta är en fördubbling av den nuvarande kapaciteten. Dammsjögruvan kan vara fullt utbyggd 1984/85 och kommer då att betyda ett sysselsättningstillskott på ca 75 personer i Garpenbergsområdet.

Genom den nya fyndigheten förstärks malmbaserna i Garpenbergsområdet ytterligare. Driften kommer därmed att säkras en bra bit in på 2000-talet.

Boliden har även långt framskridna planer på att öppna en gruva för utvinning av i första hand guld i Enåsen, Ljusdals kommun i Gävleborgs län.

För närvarande detaljstuderas Enåsenfyndigheten och en preliminär beräkning visar att malmtillgången är mellan 1–2 miljoner ton. Malmens guldinnehåll är genomsnittligt 3–4 gram/ton.

Enäsenfyndigheten var känd redan på 1930-talet och bedömdes då enbart innehålla vissa kopparmineraliseringar. Analyser på 1950-talet visade att det även fanns guld. Världsmarknadspriset på guld har dock inte motiverat något närmare intresse för fyndigheten förrän i fjol då priserna på ädelmetaller steg kraftigt. Bolidens fortsatta prisförväntningar för 1980-talet har föranlett de nu aktuella planerna.

Under hösten har provbrytning av ca 1 500 ton malm gjorts. Malmen är nu föremål för anrikningsförsök. En koncessionsansökan kommer att lämnas in till Koncessionsnämnden för miljöskydd före årsskiftet.

Hur produktionen skall bedrivas i Enäsengruvan är ännu inte fastställt. Två driftsalternativ diskuteras. Antingen anrikas malmen i ett nytt anrikningsverk i Enåsen eller kommer malmen att transporteras till något av Bolidens befintliga anrikningsverk.

Fullt utbyggd skulle Enäsenfyndigheten kunna ge ett årligt resultat tillskott på mellan 5 och 10 Mkr under en drifttid på i första hand 10 år. Personalbehovet efter utbyggnad uppskattas till 30 personer om man både bryter och anrikar malmen i Enåsen. Vid alternativet enbart gruvbrytning i Enåsen och med anrikning på annan plats behövs ett tiotal personer.

De pågående detaljstudierna bedrivs så att ett beslutsunderlag skall föreligga i maj 1981. Förutsatt ett godkännande från Bolidens styrelse och ett positivt beslut av Koncessionsnämnden kan utbyggnaden starta hösten 1981. Driften kommer då att vara fullt utbyggd hösten 1982.

Den nya malmfyndigheten i Garpenberg och den nya gruvan i Enåsen ingår i Boliden Mineral som är Bolidenkonzernens gruvföretag. Boliden Mineral har redan tidigare verksamhet vid 15 egna eller arrenderade gruvor i Skellefteåfältet, längs svenska fjällkedjan och i Bergslagsområdet. Anrikning sker i åtta anrikningsverk i norra och mellersta Sverige. Boliden Mineral har ca 3 500 anställda och sitt huvudkontor i Boliden i Västerbotten.

Rättsläget beträffande de två aktuella fyndigheterna är i stort sett följande. Uppgifterna bygger på redogörelser som har lämnats av företrädare för nämnden för statens gruvegendom och för Bolidenkonzernen.

Gruvrättigheterna inom de två gruvområdena har tillkommit under olika tider varunder skilda gruvlagar gällde, nämligen 1884 års gruvstadga och 1938 års gruvlag. I övergångsbestämmelserna till den nu gällande 1974 års gruvlag (1974:342) regleras i vad mån regler i tidigare gällande gruvlagstiftning fortfarande skall gälla gruvrättigheter, utmål, tillkomna före nu gällande gruvlag. Sålunda är ägarförhållanden och uppkomna rättigheter i stort sett oförändrade beträffande de äldre utmålen (jfr 6 § övergångsbestämmelserna).

I 1884 års gruvstadga fanns ingen motsvarighet till nuvarande kronoandel (se nedan). Halva gruvrätten tillkom i stället markägaren under benämningen jordägarandel. Staten hade inte – och har följaktligen ej heller i dag – några ägaranspråk i utmål tillkomna enligt gruvstadgan.

Genom 1938 års gruvlag avskaffades jordägarandelen. Markägaren ersattes i stället med en förhöjd lösen av mark som ianspråktogs för gruvbrytningen samt med en mindre årlig avgäld. Av dessa kompensationer till markägaren finns endast den årliga avgälden kvar. Enligt 1938 års gruvlag erhöll staten en latent rätt att ta del i brytningen genom att gå in som hälftendelägare. Denna latent rätt, s. k. latent kronoandel, innebar att staten senast sju månader efter det att brytning påbörjats skulle hos

bergmästaren anmäla sig till begagnande av kronoandel. Staten har hittills alltid utnyttjat kronoandelsrätten till fullo. I övergångsbestämmelserna till den nu gällande gruvlagen stadgas att staten före utgången av år 1983 skall anmäla sig till begagnande av kronoandel i utmål lagda enligt 1938 års gruvlag för att ej förlora denna rätt. Eftersom inträdet som hälftendelägare är förenat med kostnader kan detta inte göras urskillningslöst. Det pågår f. n. ett omfattande inventerings- och sammanställningsarbete inom nämnden för statens gruvegendom för att bedöma vilka kronoandelsrätter som bör utnyttjas mot bakgrund av den information som finns tillgänglig i dag.

I utmål lagda enligt 1974 års gruvlag uppkommer kronoandelsrätten automatiskt redan vid utmålets tillkomst om staten ej vid utmålsförrättningen avstår från sin rätt. Detta har hittills aldrig skett.

Fyndigheten *Enåsen* täcks av utmålen *Enåsen* nr 21, 22, 37, 39, 41, 43, 44 och 66 med en total areal av 126,6 hektar. Utmålen tilldelades *Boliden AB* vid förrättning enligt 1938 års gruvlag den 9 september 1970.

Kronan har anmält kronoandelarna till begagnande i februari 1981. Sedvanlig jordägaravgäld enligt 53 § 1938 års gruvlag skall utgå vid brytning.

Hittills utförda undersökningar visar att fyndigheten *Dammsjögruvan* ligger inom utmålen *Limgruvan*, *Januarigruvan* och *Juligruvan*.

Limgruvan tilldelades vid förrättning den 15 december 1938 enligt den då gällande 1884 års gruvstadga. *Januarigruvan* och *Juligruvan* tilldelades i oktober 1949 enligt 1938 års gruvlag. De tre utmålen täcker en areal om totalt cirka 47 hektar.

I utmålet *Limgruvan* har *Backgården-Kaspersbo skifteslag s. k.* latent jordägarandel om 48,25 % enligt *Bolidens* utmålsregister. *Boliden* innehar resterande andel av gruvrätten.

I utmålen *Januarigruvan* och *Juligruvan* är staten berättigad till kronoandel. Staten har ännu ej anmält den till begagnande, vilket skall ske före utgången av år 1983 om rätten till kronoandel ej skall gå förlorad.

Inom utmålen *Januarigruvan* och *Juligruvan* har jordägare om brytning sker rätt till jordägaravgäld enligt 53 § 1938 års gruvlag.

Tidigare riksdagsbehandling av frågor om förstatligande av delar av Bolidenkonsernerna

På förslag av näringsutskottet har riksdagen senast åren 1975, 1978 och 1980 avvisat förslag om förstatligande av bl. a. gruvorna inom *Bolidenkonsernerna*. Åren 1975 och 1978 hänvisade utskottet till det arbete som pågick inom mineralpolitiska utredningen (NU 1975/76:9 s. 9, 1977/78:60 s. 17). År 1980 avstyrkte utskottet ånyo den då aktuella motionen. Utskottet tillade att en helt annan sak var att det kunde finnas starka skäl för ett ökat samarbete mellan *Bolidenkonsernerna* och det statliga *LKAB* (NU 1979/80:50 s. 17).

Utskottet

Positionerna 1980/81:100 och 1980/81:130 jämte motioner

Regeringens förslag till *anslag* för budgetåret 1981/82 till Sveriges geologiska undersökning (SGU), till bergsstaten och till nämndens för statens gruvegendom egendomsförvaltning (prop. 1980/81:100 bil. 17 punkterna D 1–D 5 och D 7) tillstyrks av utskottet.

En omfattande utredningsverksamhet på mineralområdet har bedrivits under senare år. Bl. a. har mineralpolitiska utredningen avlämnat slutbetänkandet (SOU 1980:12) Mineralpolitik. I detta betänkande finns förslag om bl. a. myndighetsorganisationen på mineralområdet. Under hösten 1980 har utredningens betänkande remissbehandlats.

Av proposition 1980/81:130 framgår (s. 169) att utredningens förslag f. n. bereds inom regeringskansliet. Redan nu bör dock, sägs det i propositionen, frågan om *mineralpolitisk verksamhet* tas upp. Som skäl för att denna fråga bör avgöras nu hänvisas i propositionen dels till remissinstansernas yttranden över mineralpolitiska utredningens förslag, dels till behovet av att effektivisera prospekteringsverksamheten i landet. I detta sammanhang påpekas också i propositionen att frågor om den statliga prospekteringsorganisation och om samverkan mellan olika prospekteringsorganisationer tas upp i motioner vid innevarande riksmöte.

De i propositionen åsyftade motionerna är följande. I motionerna 1980/81:323 och 1980/81:1801 föreslås åtgärder som syftar till att åstadkomma en ökad samordning av prospekteringsinsatserna i vårt land. Enligt motion 1980/81:1778 bör SGU:s uppdragsverksamhet på prospekteringsområdet bedrivas i bolagsform. Motionerna 1980/81:847 och 1980/81:1468 innehåller förslag om ökade insatser för malmprospektering i Värmlands län. Dessa insatser bör enligt motionärerna komma till stånd bl. a. genom ändringar i SGU:s organisation.

Enligt regeringens förslag i proposition 1980/81:130 (s. 169–176) skall den 1 juli 1982 inrättas en ny central myndighet för ärenden rörande landets geologiska beskaffenhet och bergsbruk. Vid samma tidpunkt skall också inrättas ett organ för uppdragsverksamhet inom geområdet.

Sammanfattningsvis innebär förslaget att SGU delas. En ny central förvaltningsmyndighet skall dels överta den anslagsfinansierade delen av SGU:s nuvarande verksamhet – kartering samt information och dokumentation av landets geologiska beskaffenhet – dels fullgöra de uppgifter i fråga om prognoser och myndighetsutövning som f. n. utförs av mineralbyrån vid statens industriverk. Till denna nya centrala förvaltningsmyndighet knyts ett s. k. prospekteringsråd med uppgift att samordna olika prospekteringsorganisationers verksamhet. Den nya myndigheten skall enligt förslaget också överta industriverkets uppgift att vara chefsmyndighet för bergsstaten. Ett geodataregister skall byggas upp vid myndigheten. De ökade behoven av

information i geofrågor på lokal och regional nivå skall mötas genom att ett informations- och rådgivningssystem organiseras med SGU:s nuvarande lokala kontor i Göteborg och Lund samt bergmästarämbetena i Falun och Luleå som bas.

Den andra delen av nuvarande SGU, i huvudsak lokaliserad till Luleå och Malå, skall enligt förslaget bilda ett fristående organ med prospektering och andra geologiska undersökningar som verksamhetsområde. Frågan om en ny myndighet skall bildas eller om aktiebolagsformen är lämpligare skall utredas av en organisationskommitté.

Det framgår vidare av propositionen att regeringen anser att uppgiften att vara kansli för nämnden för statens gruvegendom bör överföras från statens industriverks mineralbyrå till ett fristående organ. De närmare detaljerna skall enligt propositionen utredas av den nämnda organisationskommittén.

Förslagen till organisationsförändringar kritiserar i två motioner.

Vänsterpartiet kommunisterna föreslår i motion 1980/81:2079 att riksdagen skall avslå förslaget till ändring av SGU:s organisation. Som skäl anger motionärerna bl. a. att de rent allmänt är emot en "kommersialisering av offentliga förvaltningars verksamhet" och att regeringens förslag föregriper det propositionsarbete som bör vara en naturlig följd av mineralpolitiska utredningens arbete.

Enligt motion 1980/81:2020 (s) bör riksdagen inte nu ta ställning till förslagen om mineralpolitisk verksamhetsorganisation. Motionärerna föreslår att riksdagen skall begära att regeringen återkommer med ett organisationsförslag i samband med att ett samlat program för gruv- och mineralpolitiken presenteras. Ett sådant program bör, anser motionärerna, innehålla bl. a. riktlinjer för en översyn och omarbetning av gruvlagstiftningen. De föreslår också att riksdagen skall uttala att förändringar i den mineralpolitiska verksamhetsorganisationen skall syfta till att förbättra förutsättningarna att dels samordna den del av verksamheten som avser myndighetsuppgifter med annan industripolitisk verksamhet, dels samordna den statliga prospekteringsverksamheten med motsvarande verksamhet hos andra organisationer.

Utskottet delar regeringens uppfattning att det är lämpligt att statsmakterna nu tar ställning till frågan om förändringar i den mineralpolitiska verksamhetsorganisationen. Särskilt vill utskottet understryka vikten av att en ökad samordning snabbt kan komma till stånd mellan den prospektering som bedrivs av nämnden för statens gruvegendom och den som bedrivs av statliga och privata gruvföretag. Regeringens förslag tillstyrks av utskottet.

De i propositionen framlagda förslagen om ändringar i den mineralpolitiska verksamhetsorganisationen tillgodoser enligt utskottets bedömning önskemålen i de motioner från allmänna motionstiden som innehåller förslag i hithörande frågor. Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motionerna 1980/81:323, 1980/81:847, 1980/81:1468, 1980/81:1778 och 1980/81:1801.

Endast i ett hänseende föranleder regeringens förslag kommentarer från utskottets sida. Utskottet syftar på den del av förslaget som innebär att de uppgifter i fråga om prognoser och myndighetsutövning som f. n. fullgörs av mineralbyrån vid statens industriverk skall föras över till den nya centrala förvaltningsmyndigheten på mineralområdet. Samtidigt skisseras i propositionen en ordning där kansliuppgifterna för nämnden för statens gruvegendom inte längre fullgörs av mineralbyrån utan av ett fristående kansli.

Utskottet drar slutsatsen att innebörden av förslaget är att mineralbyrån kommer att utgå ur industriverkets organisation. Mot denna bakgrund vill utskottet understryka betydelsen av att organisationsförändringen inte får till följd att sambandet mellan mineralpolitiken och industripolitiken inom den statliga verksorganisationen går förlorat. Den organisationskommitté som omnämns i propositionen – och som numera är tillsatt – bör särskilt överväga åtgärder i syfte att säkerställa detta samband. Utskottet föreslår att riksdagen gör ett uttalande av denna innebörd.

Vad utskottet här anfört innebär att förslagen i motionerna 1980/81:2020 (s) och 1980/81:2079 (vpk) om avslag på det nu framlagda förslaget till mineralpolitisk verksorganisation avstyrks.

I flera motioner föreslås ökade statliga insatser för *prospektering* i olika delar av landet.

Riksdagen anslag år 1979 40 milj. kr. för prospektering i Jokkmokks kommun (prop. 1978/79:127 bil. 1, NU 1979/80:41, rskr 1978/79:325). I motion 1980/81:796 uttrycks farhågor för att detta s. k. Jokkmokksprojekt inte kommer att fullföljas på grund av brist på medel. Enligt motionären bör riksdagen begära att regeringen tar initiativ till att SGU får de resurser som behövs för att projektet skall kunna slutföras.

Riksdagens beslut våren 1979 förutsatte att arbetet skulle läggas upp så att en utvärdering kunde ske efter två år. De anslagna medlen disponeras av nämnden för statens gruvegendom.

Utskottet har på annan plats i detta betänkande (s. 7) redovisat att ca 6,4 milj. kr. av anslaget beräknas återstå vid ingången av budgetåret 1981/82 och att nämnden för statens gruvegendom avser att under hösten 1981 lämna en rapport om resultatet av utredningsarbetet. Någon anledning för riksdagen att nu anslå ytterligare medel för Jokkmokksprojektet föreligger inte. Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motion 1980/81:796.

Utskottet övergår så till de prospekteringsinsatser under budgetåret 1981/82 som föreslås bli finansierade över anslaget Statens gruvegendom: Prospektering och brytvårdhetsundersökningar (prop. 1980/81:100 bil. 17 punkt D 6). Regeringens förslag att detta anslag skall för budgetåret 1981/82 uppgå till drygt 72 milj. kr. medger enligt propositionen en totalt sett utökad prospekteringsvolym jämfört med innevarande budgetår.

Under allmänna motionstiden 1981 väcktes tre motioner med krav på utökade prospekteringsinsatser i olika delar av landet. Enligt motion

1980/81:1405 bör riksdagen uttala sig för ökade statliga prospekteringsinsatser i Västerbottens läns inlandskommuner. I motionerna 1980/81:847 och 1980/81:1468 föreslås vidgade insatser i Värmlands län resp. i Bergslagen. Också i motion 1980/81:1938 – som väcktes med anledning av proposition 1980/81:67 om vissa frågor angående stålindustrin m. m. – förordas en ökad prospektering i Värmlands län.

I motion 1980/81:2020 (s) – som har väckts med anledning av proposition 1980/81:130 om industripolitikens inriktning m. m. – föreslås att riksdagen skall dels göra ett uttalande om behovet av ökade statliga prospekteringsinsatser i Mellansverige, dels för budgetåret 1981/82 anslå drygt 82 milj. kr. till den prospektering och de brytvårdhetsundersökningar som nämnden för statens gruvegendom ansvarar för. Motionärernas förslag innebär att detta anslag räknas upp med 10 milj. kr. utöver regeringens förslag. Enligt motionärerna utgör detta belopp en första etapp i ett femårigt prospekteringsprogram för Mellansverige, varvid staten förutsätts satsa sammanlagt 50 milj. kr.

Av den föregående redogörelsen (s. 6) framgår att regeringens förslag till medelsanvisning för budgetåret 1981/82 till nämnden för statens gruvegendom för prospektering och brytvårdhetsundersökningar beräknas komma att medge en totalt sett utökad prospekteringsvolym. Det framgår vidare av redogörelsen att nämnden redan utför eller planerar omfattande prospekteringsinsatser såväl i Västerbottens län som i Värmland och andra delar av Mellansverige.

Mot här angiven bakgrund kan utskottet inte tillstyrka förslagen i motion 1980/81:2020 (s) att ifrågakvarande anslag skulle räknas upp utöver vad regeringen har föreslagit och att en sådan uppräknings skulle utgöra en första etapp i ett speciellt prospekteringsprogram för Mellansverige. Inte heller anser utskottet att det finns anledning för riksdagen att göra sådana uttalanden om behovet av prospekteringsinsatser i olika delar av landet som föreslås i motionerna 1980/81:847, 1980/81:1405, 1980/81:1468 och 1980/81:1938.

Regeringens förslag i övrigt under punkt D 6 i proposition 1980/81:100 bilaga 17 – bemyndigande att ikläda staten viss ekonomisk förpliktelse för budgetåret 1982/83 – föranleder inte någon erinran från utskottets sida.

Övriga förslag

Motion 1980/81:359 utmynnar i ett förslag av innebörd att riksdagen skall begära att regeringen låter utreda frågan om etablering av *små gruvor i Västerbottens län*. I det föregående (s. 7) har redovisats att Norrlandsfonden sommaren 1980 presenterade ett förslag om "smågruveverksamhet med regionalpolitisk inriktning". Sedan industridepartementet låtit remissbehandla förslaget utreds hithörande frågor ytterligare inom fondens kansli, som samarbetar med bl. a. statens industriverk och nämnden för statens

gruvegendom. Utskottet anser att resultatet av pågående utredningsarbete bör avvaktas och avstyrker motionen.

Riksdagen bör begära att regeringen undersöker möjligheterna till tillverkning av eldfast *dolomittegel* i Norrbotten, anføres i motion 1980/81:477.

Som framgår av den föregående redogörelsen (s. 8) pågår sedan år 1977 ett forskningsprojekt kring *dolomittegel* i regi av Jernkontoret. Processtekniskt forskningsarbete som utförts vid Metallurgiska forskningsstationen i Luleå (MEFOS) – i samarbete med högskolan i Luleå – har hösten 1980 givit lovande resultat. För återstående arbeten avser MEFOS att söka medel hos styrelsen för teknisk utveckling (STU).

Utskottet noterar att det pågår undersökningar av den innebörd motionärerna önskar. Resultatet av dessa studier bör avvaktas. Med hänsyn härtill avstyrker utskottet motion 1980/81:477.

Hösten 1980 offentliggjorde Bolidenkoncernen uppgifter om nyupptäckta *silver- och guldfyndigheter* i Garpenberg (Hedemora kommun) och i Enåsen (Ljusdals kommun).

I motion 1980/81:1788 föreslås att riksdagen skall dels begära att regeringen utarbetar lagstiftning i syfte att möjliggöra en "nationalisering" av de båda fyndigheterna, dels uttala att inkomsterna efter en nationalisering av de nämnda gruvfyndigheterna i första hand bör användas för utveckling av näringslivet i de berörda kommunerna.

En översiktlig redogörelse för rättsläget beträffande de två aktuella fyndigheterna har lämnats i det föregående (s. 10). Av denna framgår att staten har begagnat sin rätt – enligt 1938 års gruvlag – till hälftendel i utmål, den s. k. kronoandelen, vad gäller Enåsengruvan. Fyndigheterna vid Garpenberg omfattas endast delvis av systemet med kronoandel. I den mån rätt till kronoandel föreligger beträffande sistnämnda fyndighet måste staten senast före utgången av år 1983 anmäla om den vill utnyttja denna.

Utskottet har senast år 1980 avstyrkt förslag om förstatligande av gruvorna inom Bolidenkoncernen (NU 1979/80:50 s. 17). Några skäl att förorda särregler i syfte att de båda här aktuella fyndigheterna skall kunna förstatligas finns inte enligt utskottets bedömning. Utskottet avstyrker alltså motion 1980/81:1788.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *anslag till Sveriges geologiska undersökning* att riksdagen med bifall till proposition 1980/81:100 bilaga 17 punkterna D 1–D 4 för budgetåret 1981/82 anvisar
a) till *Sveriges geologiska undersökning: Geologisk kartering*

samt information och dokumentation ett reservationsanslag av 35 617 000 kr.,

b) till *Sveriges geologiska undersökning: Uppdragsverksamhet* ett förslagsanslag av 1 000 kr.,

c) till *Sveriges geologiska undersökning: Prospektering m. m.* ett reservationsanslag av 7 969 000 kr.,

d) till *Sveriges geologiska undersökning: Utrustning* ett reservationsanslag av 5 000 000 kr.,

2. beträffande *anslag till bergsstaten*

att riksdagen med bifall till proposition 1980/81:100 bilaga 17 punkt D 5 till *Bergsstaten* för budgetåret 1981/82 anvisar ett förslagsanslag av 1 799 000 kr.,

3. beträffande *mineralpolitisk verksamhetsorganisation*

att riksdagen med bifall till proposition 1980/81:130 första del-satsen momenten 12–14 och med avslag på motion 1980/81:323, motion 1980/81:847 yrkande 4 i ifrågavarande del och yrkande 5, motion 1980/81:1468 yrkande 3 i ifrågavarande del och yrkande 4, motion 1980/81:1778, motion 1980/81:1801, motion 1980/81:2020 yrkandena 5 och 6 och motion 1980/81:2079

a) beslutar att en central myndighet för de uppgifter rörande landets geologiska beskaffenhet och bergsbruk som regeringen har föreslagit skall inrättas den 1 juli 1982,

b) beslutar att ett organ för uppdragsverksamhet inom geoområdet i enlighet med vad regeringen har föreslagit skall inrättas den 1 juli 1982,

c) bemyndigar regeringen att vidta de övergångsåtgärder och åtgärder i övrigt som behövs för att genomföra regeringens förslag om ändrad organisation inom mineralområdet,

d) som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört om sambandet mellan mineralpolitiken och industripolitiken,

4. beträffande *anslag m. m. till statens gruvegendom*

att riksdagen

a) med bifall till proposition 1980/81:100 bilaga 17 punkt D 6 moment 1 bemyndigar regeringen att under budgetåret 1981/82, i enlighet med vad som anförs i propositionen, ikläda staten ekonomisk förpliktelse i samband med nämndens för statens gruvegendom verksamhet som innebär åtaganden om högst 46 800 000 kr. för budgetåret 1982/83,

b) med bifall till proposition 1980/81:100 bilaga 17 punkt D 6 moment 2 och med avslag på motion 1980/81:2020 yrkandena 3 och 4 till *Statens gruvegendom: Prospektering och brytvärdhets-*

undersökningar för budgetåret 1981/82 anvisar ett reservationsanslag av 72 077 000 kr.,

c) med bifall till proposition 1980/81:100 bilaga 17 punkt D 7 till *Statens gruvegendom: Egendomsförvaltning m. m.* för budgetåret 1981/82 anvisar ett förslagsanslag av 6 371 000 kr.,

5. beträffande *ökad prospektering i Västerbottens län*
att riksdagen avslår motion 1980/81:1405 i ifrågavarande del,
6. beträffande *ökad prospektering i Värmland/Bergslagen*
att riksdagen avslår motion 1980/81:847 yrkande 4 i ifrågavarande del, motion 1980/81:1468 yrkande 3 i ifrågavarande del och motion 1980/81:1938 yrkande 3,
7. beträffande *Jokkmokksprojektet*
att riksdagen avslår motion 1980/81:796,
8. beträffande *etablering av små gruvor i Västerbottens län*
att riksdagen avslår motion 1980/81:359,
9. beträffande *tillverkning i Norrbotten av dolomittegel*
att riksdagen avslår motion 1980/81:477,
10. beträffande *förstatligande av vissa silver- och guldfyndigheter*
att riksdagen avslår motion 1980/81:1788.

Stockholm den 28 april 1981

På näringsutskottets vägnar
INGVAR SVANBERG

Närvarande: Ingvar Svanberg (s), Johan Olsson (c), Hugo Bengtsson (s), Sven Andersson (fp), Nils Erik Wååg (s), Lilly Hansson (s), Birgitta Hambræus (c), Tage Adolfsson (m), Lennart Pettersson (s), Rune Jonsson (s), Hadar Cars (fp), Karl Björzén (m), Wivi-Anne Radesjö (s), Ivar Franzén (c) och Lennart Blom (m).

Reservationer

av Ingvar Svanberg, Hugo Bengtsson, Nils Erik Wååg, Lilly Hansson, Lennart Pettersson, Rune Jonsson och Wivi-Anne Radesjö (alla s)

1. Mineralpolitisk verksamhetsorganisation (mom. 3)

Reservanterna anser

dels att den del av utskottets yttrande som börjar på s. 13 med "Utskottet

delar" och slutar på s. 14 med "verksorganisation avstyrks" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill understryka att frågan om den mineralpolitiska verksorganisationen är viktig. Den organisatoriska lösning som väjs har stor betydelse för möjligheten att få till stånd en behövlig samordning av de prospekteringsinsatser som görs av olika organisationer i vårt land. Lösningen måste vidare säkerställa att gruv- och mineralfrågorna sätts in i sitt industripolitiska sammanhang.

Behovet av ökad samordning på prospekteringsområdet och därmed sammanhängande organisationsfrågor har, som redovisats i det föregående, tagits upp i flera motioner under allmänna motionstiden 1981. Det förslag som regeringen sedermera har lagt fram i proposition 1980/81:130 lider emellertid enligt utskottets bedömning av sådana brister att det inte bör läggas till grund för riksdagens beslut.

Enligt utskottets mening är det inte klarlagt att den i propositionen föreslagna organisationen i verkligheten främjar den ökade samverkan mellan olika prospekteringsorganisationer som förordas såväl av olika motionärer som av utskottet. Det behövs också en förändring av gruvlagstiftningen. Riktlinjer för en översyn och omarbetning av denna lagstiftning bör enligt utskottets mening läggas fram av regeringen i en mineralpolitisk proposition tillsammans med ett samlat program för gruv- och mineralpolitiken. Det är, såsom också har framhållits av generaldirektören för statens industriverk i skrivelse till utskottet, först när riktlinjer för denna politik har lagts fram som det är lämpligt att ta ställning till vilka organisatoriska åtgärder som fordras för att riktlinjerna skall kunna genomföras. Mot denna bakgrund anser utskottet att riksdagen nu bör avslå regeringens förslag till verksorganisation på mineralområdet. Härigenom tillgodoses önskemål i motion 1980/81:2020 (s). Ett beslut att nu avslå propositionen i ifrågavarande del överensstämmer också med förslaget i motion 1980/81:2079 (vpk).

De organisatoriska lösningar som presenteras i en kommande mineralpolitisk proposition bör enligt utskottet syfta dels till att säkerställa ett fortsatt samband mellan mineralfrågorna och industripolitiken inom det statliga verksamhetsområdet, dels till att förbättra samordningen mellan olika prospekteringsorganisationers verksamhet.

Utskottet föreslår – i enlighet med förslag i motion 1980/81:2020 (s) – att riksdagen gör ett uttalande av här angiven innebörd.

Vad utskottet här föreslagit innebär att det inte finns anledning att närmare kommentera de förslag rörande den mineralpolitiska organisationen som finns i motionerna 1980/81:323, 1980/81:847, 1980/81:1468, 1980/81:1778 och 1980/81:1801. Dessa motioner avstyrks alltså.

dels att utskottet under 3 bort hemställa

3. beträffande *mineralpolitisk verksorganisation*

att riksdagen med anledning av motion 1980/81:2020 yrkandena

5 och 6 och motion 1980/81:2079 samt med avslag på proposition 1980/81:130 första dels-satsen momenten 12–14, motion 1980/81:323, motion 1980/81:847 yrkande 4 i ifrågakavande del och yrkande 5, motion 1980/81:1468 yrkande 3 i ifrågakavande del och yrkande 4, motion 1980/81:1778 och motion 1980/81:1801 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

2. Anslag m. m. till statens gruvegendom (mom. 4)

Reservanterna anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 15 som börjar med "Av den" och slutar med "och 1980/81:1938" bort ha följande lydelse:

Utskottet ansluter sig till förslaget i motion 1980/81:2020 (s) att riksdagen skall anslå medel för ett femårigt prospekteringsprogram för Mellansverige. Detta program bör syfta till att intensifiera undersökningarna rörande sulfidmalmer, legeringsmetaller och industrimineral. För programmet bör disponeras 10 milj. kr. per år, dvs. totalt 50 milj. kr. Programmet bör under första året i sin helhet genomföras av nämnden för statens gruvegendom. I en framtid bör olika gruvintressenter kunna erhålla stöd inom programmets ram.

Mot denna bakgrund föreslår utskottet att anslaget Statens gruvegendom: Prospektering och brytvårdhetsundersökningar skall uppgå till 82 077 000 kr. för budgetåret 1981/82, dvs. till ett belopp som är 10 milj. kr. större än vad regeringen har föreslagit i budgetpropositionen 1981.

Förslagen i motionerna 1980/81:847, 1980/81:1405, 1980/81:1468 och 1980/81:1938 om uttalanden rörande behovet av prospekteringsinsatser i olika angivna delar av vårt land är utskottet inte berett att tillstyrka. Utskottet vill emellertid tillägga att önskemålen om prospekteringsinsatser i skilda delar av landet lättare kan tillgodoses om anslaget räknas upp enligt förslaget i motion 1980/81:2020 (s).

dels att utskottet under 4 bort hemställa

4. beträffande *anslag m. m. till statens gruvegendom* att riksdagen

a) (= utskottet),

b) med anledning av proposition 1980/81:100 bilaga 17 punkt D 6 moment 2 och med bifall till motion 1980/81:2020 yrkandena 3 och 4 till *Statens gruvegendom: Prospektering och brytvårdhetsundersökningar* för budgetåret 1981/82 anvisar ett reservationsanslag av 82 077 000 kr.,

c) (= utskottet).